

Sådan kan man begrænse kvælstoftab til vandmiljøet

LÆSER-
BREV

Politikerne bør fremme muligheden for at lave individuelle minivådområder, skriver Claus Neergaard. I sit læserindlæg kommer han med flere forslag til, hvordan man kan gøre kvælstoftabet til vandmiljøet mindre.

Af Claus Neergaard, på vegne af bestyrelsen i Landøkonomisk Selskab

■ For nyligt har bestyrelsen i Landøkonomisk Selskab drøftet de sidste måneders kritiske omtale af landbrugets miljøindsats.

Det er navnlig den uheldige og negative omtale af fremdriften i etablering af tiltag, der kan reducere belastningen af de nærmiljøvandområder med næringsstoffer. Noget, som blev aftalt i Landbrugs-pakken i 2015 og gentaget 4. oktober 2021.

»Udrulningen sker ikke hurtigt nok«, forlyder det fra politisk hold, nu også Lars Løkke Rasmussen. Det er imidlertid langt fra landbrugets ansvar alene, at udviklingen er så forsinket.

Myndighedernes hensyn til friluft-interesser (lystfiskeri), arkæologiske forhold, større kommunale vådområdeprojekter og for stor andel af skovbevoksning i projektområderne

er typiske årsager til, at myndighederne ikke kan fremme sagerne.

Disse blokeringer kan landbruget ikke klandres for, og udtagningskonsulenterne taler om stor velvilje til at indgå aftale om projekter.

Vekslede ministre på området – tydeligst Rasmus Prehn, Troels Lund Poulsen og senest Magnus Heunicke – har varslet, at leveres der ikke på vådområdeindsatsen, strammes der på normer, og der vil blive indført yderligere efterafgrøder.

Bestyrelsen for Landøkonomisk Selskab har nogle forslag til begrænsning i kvælstoftab til vandmiljøet, som erhverv, myndigheder og Folketinget kunne bearbejde videre:

Individuelle minivådområder

Vi tror, at det vil rykke utrolig meget, hvis individuelle minivådområder blev muligt. Lodsejer placerer et sådant på egen, robust jord i forbindelse med større drænsystemer – typisk ved skel mod nabo.

Vilkåret kunne være, at der var en vis egenbetaling (33 procent af an-

lægsinvesteringen?), men at effekt af kvælstof-tilbageholdelsen tilskrives den pågældende bedrift.

Hvis en bedrift har et drænsystem, som afvander 60 hektar, og udledningen er på 14 kg pr. hektar, og denne udledning kunne halveres ved denitrifikation i et minivådområde, ville et sådant anlæg fjerne 420 kg N. Det svarer sædvanligvis til tabelværdien af 15 hektar efterafgrøde.

Hvis et sådant anlæg koster 250.000 kroner at etablere – gerne med bedriften som deltagende i det praktiske – og skulle bedriften selv betale de 85.000 kroner, og finansieres det til en effektiv rente på 7½ procent, ville »kapital-omkostningen« for bedriften årligt være 6.400 kroner.

Hertil skal lægges det manglende dækningsbidrag af vådengsarealer på vel 0,6 hektar, der beløber sig til (6.000 kr. x 0,6 ha) = 3.600 kroner. Summen af kapitalomkostning og tab af dækningsbidrag ville så beløbe sig til 10.000 kroner årligt for at slippe for 15 hektar efterafgrøde.

Ville nogle landmænd vælge det? – ja, det tror vi bestemt.

Fordelen ved de individuelle minivådområder er også, at de typisk lægges i robust dyrkningsjord, hvor der ikke er andre sartere hensyn at tage. Typisk lægges de kollektive vådområder i terrænet, hvor andre legitime og forståelige interesser,

jævnfør indledningen, også skal håndteres.

Balanceregnskaber på bedriften

Opgørelser over, hvor meget de forskellige afgrøder bortfører i kerne og biprodukt samt binder i jorden, holdt over for den tilførte gødningsmængde, giver et såkaldt balanceregnskab eller grønt regnskab.

Forskellene mellem afgrøder er betydelige – rug og roer har fabelagtigt gode næringsstoffbalancer, mens typisk bælgsplanter har dårligere balancer. Forskellene mellem bedrifter er også målbare, men ved at tilrettelægge kvælstofildelingen efter balancebetragtninger, kan kvælstoftabet reduceres.

Drænvirkemiddel med granitskærver

Der er foretaget et skånsk forsøg, som er tankevækkende.

Her havde man udskiftet 80 meter drænløsnings og i stedet ladet drænvandet passere halve landbrugsrør med en diameter på 80 cm. De halve landbrugsrør var fyldt op med skærver, hvor der dannes algebelægninger, og hvor ilt og sollys også bidrog til denitrifikation af kvælstof.

Dette simple virkemiddel bevirkede, at kvælstofkoncentrationen faldt til en tredjedel.

Elektrolyse

Ved at lede drænvand igennem en tank og under opholdet dér at sende elektricitet fra en anode til en katode, vil der kunne opnås en reduktion af nitrat til frit kvælstof og ilt og oxidation af ammoniak til frit kvælstof og vand.

Metoden vil kunne udvikles, nu hvor små solcellebatterier kan skabe strøm i fjerne områder af marken, hvor der ingen elektricitetsforsyning ellers er.

Drænvirkemidler i tanke

Løber drænvand gennem en matrice eller et kar med metalspån, flis eller hakket halm, vil en del af nitrat-ionerne blive reduceret til frit kvælstof og ilt. Dette burde der arbejdes meget mere i.

”

- Vi tror, at det vil rykke utrolig meget, hvis individuelle minivådområder blev muligt

■ Vekslede ministre har varslet, at leveres der ikke på vådområdeindsatsen, strammes der på normer, og der vil blive indført yderligere efterafgrøder. Bestyrelsen for Landøkonomisk Selskab kommer i indlægget med nogle forslag til begrænsning i kvælstoftab til vandmiljøet. Arkivfoto